ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 98, Σεπτέμβριος 2003

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Θέσεις της ΓΣΕΕ για την Απασχόληση την Κοινωνική Προστασία και την Αναπτυξιακή Πολιτική

◆ Θέσεις της ΓΣΕΕ για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας ◆ Κατευθύνσεις της ΓΣΕΕ για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση ◆ Αναπτυξιακός Νόμος και οι ελλείψεις της Αναπτυξιακής πολιτικής ◆ Ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης ◆ Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 98, Σεπτέμβριος 2003

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η προώθηση της απασχόλησης, η αντιμετώπιση της φτώχειας και η ποιοτική αναβάθμιση της κοινωνικής προστασίας, αποτελούν βασικές προτεραιότητες του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος. Η ΓΣΕΕ εκφράζοντας τη βούληση για ενεργό παρέμβαση στη διαμόρφωση των αντίστοιχων πολιτικών κατέθεσε τις προτάσεις της για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση καθώς και προτάσεις για την ενίσχυση της Κοινωνικής Προστασίας, στα πλαίσια της σύγκλισης των αντίστοιχων επιτροπών του Υπουργείου Εργασίας. Οι προτάσεις αυτές δημοσιεύονται στο τεύχος αυτό της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ. Επιπλέον, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος δημοσιεύει άρθρο σχετικά με τον αναπτυξιακό νόμο και τις ελλείψεις της αναπτυξιακής πολιτικής καθώς επίσης και άρθρο σχετικά με τις Ενέργειες Επαγγελματικής Κατάρτισης και Προώθησης της Απασχόλησης. Τέλος, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζωγόπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Α. Αποστολόπουλος, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος:* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Στ. Κουτσιούμπελης, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος • **ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 210 3327710, 210 3327726, Fax: 210 3304452 • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Α. Η θεσμοθέτηση (ν.3144/2003) της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας σηματοδοτεί την προτεραιότητα, που πρέπει να έχει το ποιοτικό κοινωνικό κράτος και παράλληλα φιλοδοξεί να συμβάλλει στην καθιέρωση μόνιμου δομημένου Κοινωνικού Διαλόγου.

Η σύνθεση της Επιτροπής και ο γνωμοδοτικός ρόλος που της δίνει ο νόμος, που τη συγκρότησε, προσδιορίζουν λίγο-πολύ τα όρια της δυνητικής συνεισφοράς της για τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών του Κράτους και την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής με τη σύγκλιση των μεγάλων ανισοτήτων, που χαρακτηρίζουν την ελληνική κοινωνία.

Το τεράστιο εύρος των θεμάτων που συναποτελούν το περιεχόμενο της κοινωνικής προστασίας, με άμεση ή έμμεση συνάρτησή του με πλείστους όσους τομείς άσκησης κυβερνητικής πολιτικής, καθιστά ορατό τον κίνδυνο η Επιτροπή να αποκτήσει ακαδημαϊκό χαρακτήρα, ενδεχόμενο απευκταίο τόσο για τη ΓΣΕΕ όσο και για όλους τους οργανωμένους φορείς που κλήθηκαν να συμμετέχουν.

Επομένως προτεραιότητα για την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας αποτελεί η εξειδίκευση της "ατζέντας", με πρώτο θέμα την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, πρόβλημα με το οποίο άλλωστε εξ΄ ορισμού συσχετίζεται το εξεταζόμενο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη.

Β. Ιδιαίτερη σημασία γι' αυτό που αποκαλούμε οικονομική επισφάλεια και κοινωνικό αποκλεισμό έχουν τα συμπεράσματα που αποτυπώνονται στην από 13.7.2000 Γνώμη της ΟΚΕ για την φτώχεια στην Ελλάδα, που εξακολουθούν να είναι χρήσιμα και επίκαιρα.

Σύμφωνα με την ΟΚΕ,

η φτώχεια έχει την ποσοτική και την ποιοτική της διάσταση.

Η ποσοτική διάσταση της φτώχειας συνίσταται στην έλλειψη πόρων για τη διασφάλιση των όρων και προϋποθέσεων ενός ελάχιστου (ανεκτού) επιπέδου ζωής.

Η ποιοτική διάσταση της φτώχειας αναφέρεται στην αδυναμία πρόσβασης του ατόμου στις βασικές κοινωνικές πολιτικές, πολιτιστικές και επαγγελματικές ευκαιρίες και δυνατότητες της συγκεκριμένης κοινωνίας.

Τα αίτια της φτώχειας

Για την αντιμετώπιση της φτώχειας ως αυτόνομου φαινομένου είναι αναγκαία η άσκηση ολοκληρωμένης πολιτικής.

1. Βασικό αίτιο της φτώχειας είναι η ανεργία. Η αναδιάρθρωση των παραγωγικών δομών της χώρας δεν συνοδεύτηκε από έγκαιρη μέριμνα για άρση των συνεπειών που αυτή θα έχει στην απασχόληση. Αναγκαία είναι και η αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης σε σχολικό και πανεπιστημιακό επίπεδο ώστε να

αντιμετωπιστούν οι αλλαγές στην αγορά εργασίας και να προσανατολιστούν οι νέοι και το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσω της επαγγελματικής κατάρτισής τους.

2. Η αντιμετώπιση της φτώχειας γίνεται στην εποχή μας ακόμη δυσχερέστερη λόγω αλλαγής της δομής της οικογένειας εξαιτίας της οποίας η τελευταία δεν μπορεί να επιτελέσει όπως παλιότερα την αλληλοϋποστηρικτική λειτουργία της. Η αύξηση των πυρηνικών οικογενειών (γονείς και τέκνα) καθώς και των μονογονεϊκών οικογενειών και η αύξηση της κινητικότητας του πληθυσμού μετά την είσοδό του σε παραγωγική ηλικία μείωσε τη δυνατότητα στήριξης από τους γονείς προς τα ενήλικα τέκνα και αντίστροφα.

3. Στην όξυνση του φαινομένου της φτώχειας συνέβαλε και η συγκέντρωση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην πρωτεύουσα. Όπως είναι φυσικό η διαβίωση των ανέργων στα αστικά κέντρα καθιστά πιο επώδυνες τις συνέπειες της φτώχειας καθώς στην ύπαιθρο συνήθως ήταν εξασφαλισμένα τα στοιχειώδη μέσα διαβίωσης (στέγη και διατροφή).

4. Έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Αν και τα διατιθέμενα κονδύλια για την κοινωνική πρόνοια, συγκρινόμενα με τα αντίστοιχα άλλων μεσογειακών χωρών της ΕΕ δεν είναι χαμηλά ωστόσο το πρόβλημα βρίσκεται στον τρόπο διάθεσης των κονδυλίων αυτών και στο διοικητικό κόστος της κοινωνικής πολιτικής που είναι δυσανάλογα μεγάλο. Το αποτέλεσμα είναι ότι σημαντικό μέρος των πόρων να μη φτάνει ποτέ στους πραγματικούς αποδέκτες της που είναι οι φτωχοί.

5. Τα προβλήματα που εντοπίσαμε στο σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας εμφανίζονται και στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης όπου εντοπίζεται μια άλλη σημαντική κατηγορία φτωχών, οι ηλικιωμένοι, είτε ανασφάλιστοι είτε χαμηλοσυνταξιούχοι. Παράγοντας όξυνσης του φαινομένου της φτώχειας είναι ακόμη η χρόνια έλλειψη ασφαλιστικής συνείδησης και η εισφοροδιαφυγή.

6. Η αδυναμία του κρατικού μηχανισμού να συλλέξει πόρους πολύτιμους για την κοινωνική πολιτική της χώρας δεν εντοπίζεται μόνο στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης αλλά χαρακτηρίζει και το φορολογικό μας σύστημα, το οποίο δεν επιτελεί ικανοποιητικά τον αναδιανεμητικό του ρόλο.

7. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην Ελλάδα δεν επιτέλεσε στον επιθυμητό βαθμό τον αναπτυξιακό του ρόλο καθώς τα δάνεια συχνά δίνονται με κριτήρια μη αναπτυξιακά. Η μη πρόσφορη αξιοποίηση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων της χώρας (άτοκη δέσμευση ή εντοκισμός με πολύ χαμηλό επιτόκιο στην Τράπεζα της Ελλάδος) περιόρισε τις δυνατότητες μιας κοινωνικά δίκαιης αξιοποίησης των σημαντικών αυτών οικονομικών πόρων.

8. Σε όλα αυτά, που αποτελούν ενδογενείς παράγοντες της φτώχειας στη χώρα μας, υπάρχουν και δύο εξωγενείς παράγοντες που συμβάλλουν στην όξυνση του φαινομένου. Ο πρώτος είναι η μείωση των μεταναστών, των ανέργων και των εν γένει φτωχών Ελλήνων στο εξωτερικό γεγονός που στις πρώτες μεταπολεμικές περιόδους αλλά και παλαιότερα μείωνε την ανεργία και τη φτώχεια στην Ελλάδα.

Ο δεύτερος παράγοντας – αντίστροφος του πρώτου – είναι η αύξηση της εισροής οικονομικών μεταναστών προς την Ελλάδα, οι οποίοι έρχονται συνήθως χωρίς να έχουν εκ των προτέρων εξασφαλίσει εργασία και στέγη με αποτέλεσμα να προστίθενται και αυτοί στα φτωχά στρώματα του πληθυσμού.

Συνέπειες της φτώχειας

Η φτώχεια εκτός από τις άμεσες συνέπειες για τους ίδιους τους φτωχούς (αδυναμία συντήρησης του ίδιου και της οικογένειάς του, αδυναμία πρόσβασης στα υλικά και πολιτιστικά αγαθά) επιφέρει και μια σειρά παράπλευρων συνεπειών που αντανακλούν στο κοινωνικό σύνολο και στην οικονομία της χώρας.
Το αίσθημα ανασφάλειας και η μείωση της αυτοεκτίμησης έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της δυνατότητας του φτωχού για δυναμική παρέμβαση στα πράγματα και τη σταδιακή απώλεια κάθε επαφής του με την παραγωγική διαδικασία αλλά και τα θεμελιώδη δικαιώματά του (αποκλεισμός από το δικαίωμα για μόρφωση, αξιοπρεπή στέγαση, πρόσβαση στη κοινωνική προστασία, περίθαλψη κλπ). Στην οικογένεια του φτωχού τα παιδιά έχουν λιγότερες δυνατότητες μόρφωσης και για επαγγελματική αποκατάσταση. Οι συνέπειες για την οικογένεια του φτωχού επιτείνονται όταν η φτώχεια συνδυάζεται και με την ανεργία, καθώς χάνεται το πλαίσιο της οικογένειας η εργασιοκεντρική θεώρηση της κοινωνίας και της ζωής και συνεπώς αναζητούνται εναλλακτικές μέθοδοι που δεν κινούνται στο πλαίσιο της νομιμότητας.
Οι συνέπειες όμως της φτώχειας δεν περιορίζονται μόνο στους φτωχούς, αλλά διαπερνούν το σύνολο της οικονομίας και της κοινωνίας. Σε οικονομικό επίπεδο, απομακρύνεται κατ' αρχήν από την αγορά εργασίας ένα σημαντικό τμήμα του ενεργού πληθυσμού, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιείται το σύνολο του παραγωγικού δυναμικού της χώρας.
Σε δημοσιονομικό επίπεδο η φτώχεια στερεί από το κράτος έσοδα καθώς δεν υπάρχει εισόδημα για να φορολογήσει . Η παρατεταμένη φτώχεια όμως αποκόπτει τους φτωχούς και από τον κοινωνικό κορμό της χώρας καθώς τους εμποδίζει να συμμετέχουν στις κοινές αξίες της κοινωνίας και τους στερεί την απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων που προβλέπονται από το Σύνταγμα, ενώ ο φτωχός στερείται κινήτρων για συμμετοχή στη πολιτική διαδικασία. Ο αποκλεισμός των φτωχών από τη πολιτική διαδικασία ανατρέπει τις λεπτές ισορροπίες του πολιτικού συστήματος καθώς επιτρέπει στις ισχυρότερες οικονομικά ομάδες να έχουν δυσανάλογα μεγάλη επιρροή στο πολιτικό γίγνεσθαι.

Πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Η αντίληψη που αναπτύχθηκε σε πολλά κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες θεωρούσε τη φτώχεια ως "κατάλοιπο του παρελθόντος" που θα εξαφανιζόταν με την πρόοδο και την ανάπτυξη . Η εικόνα αυτή άλλαξε στα τέλη της δεκαετίας του '70 με τις τεχνολογικές και κοινωνικές μεταβολές, που οδήγησαν στην εμφάνιση νέων μορφών φτώχειας που συνδυάστηκαν με το φαινόμενο της περιθωριοποίησης, αυτό που στις μέρες μας ονομάζεται ως "κοινωνικός αποκλεισμός".
Ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν υποδηλώνει απλώς ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, αλλά εκδηλώνεται στη στέγαση, στην εκπαίδευση, την υγεία, την πρόσβαση στις υπηρεσίες κλπ.
Η αλληλένδετη εξέλιξη των φαινομένων της φτώχειας και του αποκλεισμού τις τελευταίες δύο δεκαετίες επιβάλλει όπως σε μια συζήτηση για την εξεύρεση μέτρων καταπολέμησης της φτώχειας, ληφθεί υπόψη και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Όποια μέτρα και αν ληφθούν πρέπει να αντιμετωπίζουν τη φτώχεια και

τον αποκλεισμό ως δίπτυχο αδιαίρετο.

1. Ενόψει όλων αυτών για την αντιμετώπιση της φτώχειας πρέπει πρώτα απ' όλα να αντιμετωπιστεί η ανεργία. Η ανεργία, όπως προαναφέρουμε, ακόμη και όταν δεν αποτελεί την αρχική αιτία της φτώχειας, συγκαταλέγεται στους παράγοντες που ασκούν ιδιαίτερα έντονη επίδραση στην όξυνση του φαινομένου.

2. Αναγκαία είναι επίσης η ανάπτυξη ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που να απευθύνονται στις πιο ευάλωτες και επιρρεπείς στη φτώχεια ομάδες που είναι οι μακροχρόνια άνεργοι, οι νέοι, οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι άνεργοι και ιδιαίτερα όσοι βρίσκονται πριν τη συνταξιοδότηση, καθώς και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

3. Επιβάλλεται ακόμη η αναπροσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στα νέα δεδομένα. Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητη η επανεξέταση του εκπαιδευτικού συστήματος για να καταστεί η εκπαίδευση πιο προσβάσιμη για το σύνολο του πληθυσμού και για να εκσυγχρονιστεί το επίπεδο σπουδών. Ακόμη αναγκαία κρίνεται η προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης – κατάρτισης στα νέα επαγγέλματα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

4. Πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα για τον αγροτικό τομέα.

5. Απαραίτητη είναι η λήψη μέτρων για μείωση του άδηλου τομέα της οικονομίας με την κατάλληλη φορολογική και κοινωνικοασφαλιστική πολιτική, ώστε να εξοικονομηθούν περισσότεροι πόροι για κοινωνική πολιτική.

6. Αναγκαία είναι η επανεξέταση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας και αναδιάρθρωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

7. Επιβάλλεται σχεδιασμός πολιτικής για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης, ως φαινομένου που συμβάλλει στην εμφάνιση της φτώχειας και καινούργιων μορφών κοινωνικού αποκλεισμού. Η απλή καταγραφή – νομιμοποίηση ορισμένων αλλοδαπών – εργαζομένων δεν λύνει το πρόβλημα, διότι υπάρχει μεγάλος αριθμός παράνομων αλλοδαπών που δεν απολαμβάνουν βασικών δικαιωμάτων (στέγη, εκπαίδευση, πολιτιστικά αγαθά).

Συμπεράσματα

Για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που αυτή συνεπάγεται είναι αναγκαία η εφαρμογή συνολικής πολιτικής. Η πολιτική αυτή, που δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, είναι πολυσύνθετη και συνδέεται οργανικά με τις

- *Επιμέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής*
- *Πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη*
- *Πολιτικές της αγοράς εργασίας*
- *Πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας*
- *Πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης*
- *Πολιτικές υγείας*
- *Πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού*
- *Πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης, ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και*
- *Περιφερειακές πολιτικές.*

Ο σχεδιασμός μιας ολοκληρωμένης πολιτικής κατά της φτώχειας προϋποθέτει εξαντλητική διερεύνηση και εντοπισμό των πραγματικών αιτιών που παράγουν τη φτώχεια στην Ελλάδα.

Η πολιτική κατά της φτώχειας έχει ευρεία στόχευση. Αναφέρεται σε ένα σύνολο μέτρων πολιτικής που έχουν διπλή διάσταση:

- *Πρώτον, **κατασταλτική** που σημαίνει λήψη μέτρων άμεσης ανακούφισης των φτωχών και παροχή σ'αυτούς δυνατότητας ικανοποίησης των αναγκών τους.*
- *Δεύτερον, **προληπτική** που σημαίνει την αξιοποίηση δυνατοτήτων μείωσης της φτώχειας μέσω πολιτικών ελαχιστοποίησης ανισοτήτων και της περιθωριοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.*

Βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί η πολιτική του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος": η πολιτεία εγγυάται και μεριμνά ώστε όλος ο πληθυσμός να απολαμβάνει ένα ελάχιστο εισόδημα ικανό να τους εξασφαλίσει τα στοιχειωδώς αναγκαία για την επιβίωση. Η πολιτική του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" δεν πρέπει να εξαντλείται στην απλή παροχή οικονομικής βοήθειας προς τους φτωχούς. Οφείλει επιπλέον να λειτουργεί στο πλαίσιο μιας συνολικής πολιτικής που στοχεύει στην οικονομική και κοινωνική επανένταξη όσων απολαμβάνουν την παροχή αυτή. Η συνολική αυτή πολιτική πρέπει να συντίθεται από τις αρχές της πολιτικής για την απασχόληση και την αντιμετώπιση της ανεργίας, της πολιτικής εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και της πολιτικής κατά του κοινωνικού αποκλεισμού.

Γ. 1. Μετά τις γενικές αυτές παρατηρήσεις, που απηχούν τη συνισταμένη των θέσεων των κοινωνικών συνομιλητών στο πλαίσιο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σχετικά με τη "Φτώχεια στην Ελλάδα" και σε συνέχεια των σκέψεων, που περιέχονται στο τμήμα Α του παρόντος εγγράφου μας, η ΓΣΕΕ, στο πλαίσιο της ανάγκης εξειδίκευσης της ατζέντας της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, προτείνει τον προσδιορισμό συγκεκριμένων ομάδων, στις οποίες κατά προτεραιότητα θα πρέπει να στραφεί το ενδιαφέρον της Επιτροπής, δηλ. <u>τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες</u>, που περιλαμβάνουν :

- Μακροχρόνια ανέργους, ανέργους σε περιοχές ή κλάδους υψηλής ανεργίας – κατοίκους ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών (συνέργεια με Επιτροπή Απασχόλησης).
- Ειδικές κατηγορίες γυναικών, που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό/μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρίες/ άτομα με ψυχικές ασθένειες, που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων /άτομα με ειδικές ανάγκες
- Ενήλικες που επιστρέφουν στην εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας
- Νεαρά άτομα που εγκαταλείπουν το σχολικό σύστημα
- Άτομα εξαρτημένα από διάφορες ουσίες/ άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης ή έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία απεξάρτησης / οροθετικά άτομα.
- Φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι / ανήλικοι παραβάτες
- Ειδικές πολιτισμικές ομάδες : τσιγγάνοι – πομάκοι
- Μετανάστες / πρόσφυγες / παλιννοστούντες

2. Η ΓΣΕΕ σημειώνει με σχετική ικανοποίηση ότι ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στην ατζέντα διαπραγμάτευσης για την κατάρτιση των Εθνικών Γενικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΕΓΣΣΕ)., τα θέματα των παραπάνω ευπαθών κοινωνικών ομάδων έχουν ιδιαίτερη προτεραιότητα και ότι οι εργοδοτικές οργανώσεις με τους εκπροσώπους τους στη διαδικασία κατάρτισης των ΕΓΣΣΕ ανταποκρίνονται σχετικά ικανοποιητικά, ικανοποιώντας σ΄ ένα βαθμό, ανεπαρκή κατά τη γνώμη μας

αλλά εν πάση περιπτώσει σε θετική κατεύθυνση, αιτήματα της ΓΣΕΕ για τη διευκόλυνση και βελτίωση των εργασιακών σχέσεων των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Ο κοινωνικός διάλογος στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (και της Επιτροπής Απασχόλησης), χωρίς να υποκαθιστά τον κοινωνικό διάλογο των κοινωνικών συνομιλητών ("εταίρων") διαθέτει το σχετικό υπόβαθρο και τη δυναμική να αποβεί χρήσιμος για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, δεδομένης και της αποφασιστικής συμμετοχής του κράτους στην Επιτροπή αλλά κυρίως των φορέων που ασχολούνται μακροχρόνια και κατ΄ αποκλειστικότητα με τις συγκεκριμένες ομάδες.

Η εμπειρία των φορέων αυτών είναι πολύτιμη, αποτελώντας τη δεξαμενή έμπνευσης ενεργειών και δράσεων υπέρ των ευπαθών κοινωνικών ομάδων για την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και το ρόλο της στη χάραξη πολιτικών κοινωνικής σύγκλισης των ανισοτήτων με στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη, τη σταθερότητα και την πρόοδο.

Υπάρχουν πολλές και άξιες δράσεις και ενέργειες για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό από φορείς που απευθύνονται σε ειδικές ομάδες, κυρίως με αφορμή εθνικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

3. Το Γ' Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για το χρονικό διάστημα 2000-2006, ως διάδοχος του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δίνει έμφαση στη διαμόρφωση μιάς ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και σαφή προτεραιότητα σε προγράμματα ενίσχυσης κοινωνικής ενσωμάτωσης και στη δημιουργία ίσων ευκαιριών για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Τόσο το επιχειρησιακό πρόγραμμα "Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση" όσο και το επιχειρησιακό πρόγραμμα "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" του Τομέα Ανθρώπινου Δυναμικού του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης περιλαμβάνουν άξονες προτεραιότητας για την ισότητα των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για όσους απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες, η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα παιδιών με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, η δια βίου μάθηση αποτελούν ενέργειες στον τομέα της Εκπαίδευσης που αποβλέπουν στην υλοποίηση του προαναφερόμενου στόχου. Για τον τομέα της Κατάρτισης – Απασχόλησης, οι ανάλογες ενέργειες περιλαμβάνουν την ενίσχυση και την ανάπτυξη σύγχρονων δομών της αγοράς εργασίας με Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης, εξειδικευμένες δομές συμβουλευτικής στήριξης και απευθύνονται, εκτός από τους ανέργους και τους εργαζόμενους, στους νέους, τις γυναίκες, τους μακροχρόνια ανέργους καθώς και στις μειονεκτούσες ομάδες όπως παιδιά, ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, μετανάστες και μειονότητες.

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" χρηματοδοτούνται δράσεις Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΣΥΥ), δηλ. ενέργειες ή δέσμες ενεργειών που συμβάλλουν στην ενδυνάμωση και την εμψύχωση του ατόμου, καθώς και την ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση όλου του κοινωνικού ιστού, ώστε να επιτευχθεί η κοινωνική και η εργασιακή ενσωμάτωση των ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό.

Επιπλέον, η κοινοτική πρωτοβουλία ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ με τους άξονες INTEG-

RA, NOW, YOUTHSTART και HORIZON απευθύνθηκε στα άτομα με ειδικές ανάγκες, στις γυναίκες, στους νέους και στους κοινωνικά αποκλεισμένους, αναπτύσσοντας και υλοποιώντας καινοτόμα προγράμματα των οποίων την πρακτική εμπειρία και εμπειρογνωμοσύνη η κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL καλείται να αξιοποιήσει και να διευρύνει, αφού σαν στόχο έχει να εξετάσει νέους τρόπους αντιμετώπισης των διακρίσεων και της ανισότητας στην αγορά εργασίας. Ως γνωστόν το έτος 2003 έχει οριστεί από την Ευρωπαϊκή Ενωση ως το έτος για τα άτομα με αναπηρίες, γεγονός που καταδεικνύει ακόμα περισσότερο την έμφαση που δίνεται στο θέμα της αποδοχής της διαφορετικότητας και, κατά συνέπεια, της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

4. Η Επιτροπή για την Κοινωνική Προστασία έχει τη δυνατότητα να παρεμβαίνει, για να συντονίζει δράσεις και ενέργειες που σε πολλές περιπτώσεις είναι αποσπασματικές ή περιορίζονται στα σύνορα της περιοχής όπου εφαρμόζονται, με αποτέλεσμα την περιορισμένη διάχυση της ποιοτικής πληροφορίας και τη δυσκολία στην αξιοποίηση της εμπειρίας που έχει συγκεντρωθεί.
Η Επιτροπή οφείλει ακόμη να αναζητήσει τρόπους, για να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα όλων αυτών των δομών στο απώτερο μέλλον.
Προσφέρεται λοιπόν, πεδίο δράσης για την Επιτροπή ως συντονιστικό αλλά και ενεργό δημιουργικό όργανο σε θέματα που σχετίζονται με τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες και την ενσωμάτωσή τους.

5. Οσον αφορά στις κατευθύνσεις για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2003-2005, το Σχέδιο, παρά τον επιστημονικό του χαρακτήρα, δεν περιέχει συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής με ενδιάμεσους μετρήσιμους στόχους και μεθόδους παρακολούθησης της εφαρμογής τους και συνακόλουθα μελέτη του κόστους και αναζήτηση των πόρων για τη χρηματοδότησή τους.
Επίσης σε πολλά σημεία διαπνέεται από υπερβολική αισιοδοξία ότι βασικά θέματα, όπως οι διαρθρωτικές αλλαγές (Δημόσια Διοίκηση – Τοπική Αυτοδιοίκηση – Ασφαλιστικό κλπ) και η χρηματοδότηση της Κοινωνικής Πολιτικής έχουν περίπου επιλυθεί δια παντός , παραδοχή αναντίστοιχη με την πραγματικότητα, παρά τα θετικά βήματα που έχουν γίνει στους τομείς αυτούς.
Τέλος σοβαρές επιφυλάξεις έχουμε σχετικά με τη διατύπωση των ποσοτικών στόχων με ορίζοντα το 2010 για την σύγκλιση κατά τομείς με μέσους όρους άλλων χωρών της ΕΕ, χωρίς αναφορές με τεκμηρίωση και στοιχεία για το πώς θα φτάσει η Ελλάδα αυτούς τους κατά περίπτωση μέσους όρους, το ύψος των οποίων άλλωστε ουδείς γνωρίζει, ούτε η χώρα μας ούτε οι άλλες χώρες. Επομένως η συγκεκριμένη στοχοθεσία μόνο ως ευχή μπορεί να εκληφθεί.
Εν πάσει περιπτώσει στο Σχέδιο δεν είναι τελικό και πρέπει, παρά τις αδυναμίες του, να του αναγνωρίσουμε πολλά θετικά στοιχεία και να συμβάλλουμε στη βελτίωσή του, στο πλαίσιο των μελλοντικών συνόδων της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας.

Δ.

1. Η Γ.Σ.Ε.Ε. υποστηρίζει πλήρως ότι το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα κατά της φτώχειας, είναι ένα πολυσύνθετο πρόγραμμα που πρέπει να συνδέεται οργανικά με τις:

- επί μέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής,
- πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη,

- (ενεργητικές και παθητικές) πολιτικές της αγοράς εργασίας,
- πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας,
- πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης,
- πολιτικές υγείας,
- πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού,
- πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και
- περιφερειακές πολιτικές.

Στην Εισηγητική Έκθεση του πρόσφατου νόμου για την "Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας" περιορίζονται οι σκοποί της κοινωνικής πρόνοιας:

- στην αντιμετώπιση και αποκατάσταση συνεπειών που προκαλούνται από κοινωνικά προβλήματα και πάγιες ή έκτακτες καταστάσεις σε ομάδες ή άτομα,
- στην προστασία και κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες και
- στην ενίσχυση των ατόμων που δεν έχουν δυνατότητα αυτοβοήθειας.

Η πολιτική κατά της φτώχειας, αντιθέτως, πρέπει να έχει πολύ ευρύτερη στόχευση και αφορά, όπως προελέχθη, σε ένα σύνολο μέτρων πολιτικής, που αποβλέπουν τόσο στην κατασταλτική και διορθωτική παρέμβαση της πολιτείας για την κάλυψη των ελλειμμάτων σε εισόδημα, εκπαίδευση, υγεία, στέγαση και λοιπά βασικά αγαθά, όσο στο σχεδιασμό και την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής βαθύτερου διαρθρωτικού χαρακτήρα που θα οδηγήσουν στην εξάλειψη ή την ελαχιστοποίηση της δυναμικής των μηχανισμών που παράγουν φτώχεια.

2. Ο σχεδιασμός μιας σύνθετης συνολικής πολιτικής κατά της φτώχειας προϋποθέτει:

- μια προσπάθεια εξαντλητικής διερεύνησης και εντοπισμού των πραγματικών αιτιών που έχουν παραγάγει ή παράγουν τη φτώχεια στην Ελλάδα,
- αποδοχή μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας μέτρησης της φτώχειας που θα οδηγεί σε:

  α) μέτρηση της έκτασης της φτώχειας - πόσα άτομα βρίσκονται κάτω από το αποδεκτό "όριο φτώχειας" (below poverty line)

  β) μέτρηση της έντασης (intensity) ή του βάθους (depth) της φτώχειας - πόσα άτομα βρίσκονται κάτω από το όριο έσχατης ένδειας (extreme poverty ή απόλυτη φτώχεια - below ultra poverty line)

  γ) μέτρηση του βαθμού κρισιμότητας (severity) της φτώχειας - συνδυασμός έκτασης και έντασης φτώχειας με συνεκτίμηση όμως, και του τρόπου διασποράς των ενισχύσεων της φτώχειας ανάμεσα στους φτωχούς.

3. Ως προς τη χάραξη αυτού καθ' αυτού του προγράμματος, αυτή πρέπει να πειθαρχεί σε 3 κανόνες, για να είναι αυτό αποτελεσματικό:

Πρώτον, τον κανόνα της ενιαίας στόχευσης όλων των επί μέρους μέτρων που σημαίνει συμπληρωματικότητα των συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής μεταξύ τους και αποφυγή αλληλοαναιρέσεων στην κοινή επιδίωξη.

Δεύτερον, τον κανόνα του συνολικού αποτελέσματος που σημαίνει ότι για την επιλογή κάθε επί μέρους μέτρου δεν περιοριζόμαστε στην εκτίμηση του μεμονωμένου αποτελέσματος που προσδοκούμε να επέλθει στο χώρο λειτουργίας του μέτρου αλλά προχωρούμε και σε εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων του συγκεκριμένου μέτρου στη διαμόρφωση του συνολικού αποτελέσματος της πολιτικής κατά της φτώχειας.

Τρίτον, τον κανόνα του ενιαίου σχεδι-

ασμού που σημαίνει ότι, πριν από την εφαρμογή ενός συνολικού προγράμματος ή μιας συνολικής πολιτικής κατά της φτώχειας, οφείλουμε:

- να καταστήσουμε σαφείς τις επιδιώξεις μας σε σχέση με τους στόχους της πολιτικής αυτής, τις δυνατότητες στήριξής της, την ποιότητα των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της και κυρίως το βαθμό απορρόφησης αυτών των αποτελεσμάτων από τους φτωχούς και
- να σχεδιάσουμε την πολιτική μας κατά της φτώχειας με το συνδυασμό του συνόλου των επιδιώξεών μας αυτών.

4. Οποιοσδήποτε σχεδιασμός αντιμετώπισης της φτώχειας, οφείλει να έχει διπλή διάσταση:

- Πρώτον, κατασταλτική που σημαίνει λήψη μέτρων άμεσης ανακούφισης των φτωχών και παροχής σε αυτούς της δυνατότητας ικανοποίησης των επειγουσών αναγκών τους.
- Δεύτερον, προληπτική που σημαίνει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων και ευκαιριών μείωσης της φτώχειας μέσω πολιτικών ελαχιστοποίησης των ανισοτήτων και της περιθωριοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

5. Απαραίτητο στοιχείο για την αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας πολιτικής, είναι να συνοδεύεται από περιοδική μέτρηση και αξιολόγησή της. Δύο είναι οι μέθοδοι αξιολόγησης (μέτρησης) των επιπτώσεων της συνολικής πολιτικής κατά της φτώχειας:

- οι δείκτες ευθείας μέτρησης της έκτασης της φτώχειας και
- οι δείκτες μέτρησης συγκεκριμένων συνεπειών της φτώχειας. Ως συνηθέστεροι παρόμοιοι δείκτες προτιμούνται ο δείκτης της παιδικής θνησιμότητας και ο δείκτης αναλφαβητισμού για τους άνω των 15 ετών ενηλίκους

Η διαδικασία μέτρησης εξειδικεύεται ως εξής:

Πρώτον, με δεδομένο το ύψος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ του συγκεκριμένου κράτους, θέτουμε τους επιδιωκόμενους με την πολιτική κατά της φτώχειας αριθμητικούς στόχους βελτίωσης των δεικτών τόσο της φτώχειας όσο και των επιπτώσεών της. Η συνάρτηση αυτή της έκτασης της φτώχειας με το ύψος του εθνικού εισοδήματος δεν επιτρέπεται, όμως, να αποκρύψει ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που επιδρούν στην έκταση της φτώχειας.

Δεύτερον, μετρούμε, εν συνεχεία, τους αντίστοιχους πραγματικούς δείκτες της φτώχειας και των επιπτώσεων της φτώχειας (παιδική θνησιμότητα και αναλφαβητισμός ενηλίκων) και τους συγκρίνουμε με τους τεθέντες και προσδοκώμενους αντίστοιχους στόχους. Το αποτέλεσμα της σύγκρισης αυτής εκφράζει το συνολικό βαθμό επιτυχίας της εθνικής κατά της φτώχειας πολιτικής με βάση δεδομένο ύψος εθνικού εισοδήματος.

6. Η διαπίστωση του εάν ένα κράτος έχει σημειώσει μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό επιτυχίας στην πολιτική του κατά της φτώχειας, μπορεί να εκτιμηθεί κατά δύο τρόπους:

- με σύγκριση των δεικτών του με τους αντίστοιχους δείκτες άλλων κρατών για το ίδιο χρονικό διάστημα ή
- με σύγκριση των πραγματικών του δεικτών με εκείνους που αναμένονταν να επιτευχθούν κατά την κατάστρωση της πολιτικής κατά της φτώχειας.

Επισημαίνεται ότι και η Έκθεση “Attacking Poverty” του WORLD DEVELOPMENT REPORT συνιστά να τεθούν, από τα κράτη, ποσοτικοί στόχοι σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και να

ελεγχθεί ακολούθως ο βαθμός προσέγγισης αυτών των στόχων με την εφαρμοσθείσα πολιτική (μέτρηση συγκεκριμένων δεικτών κατά την κατάστρωση της πολιτικής και διαδοχικές επαναλήψεις των ίδιων μετρήσεων στα διάφορα στάδια εφαρμογής της πολιτικής αυτής).

7. Ο ρόλος του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" για την καταπολέμηση της φτώχειας

Βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί η πολιτική του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" (guaranteed minimum income): η πολιτεία εγγυάται και μεριμνά ώστε όλος ο πληθυσμός, χωρίς εξαίρεση, θα απολαμβάνει, μέσω συγκεκριμένων "δικτύων ασφαλείας" (safety nets) ενός ελάχιστου εισοδήματος ικανού να τους εξασφαλίσει τα στοιχειωδώς αναγκαία για την επιβίωση. Στην έννοια του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" περιλαμβάνονται, κατ' ουσίαν, τα δομημένα "δίκτυα ασφαλείας" που λειτουργούν στο πλαίσιο των επί μέρους συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Η συμβολή του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" στην καταπολέμηση της φτώχειας, δεν πρέπει να εξαντλείται στην απλή παροχή οικονομικής βοήθειας προς τους φτωχούς. Αντιθέτως, η πολιτική του "ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος" οφείλει να λειτουργεί στο πλαίσιο μιας συνολικής πολιτικής που θα στοχεύει στη οικονομική και κοινωνική επανένταξη όσων λαμβάνουν αυτήν την παροχή. Η συνολική αυτή πολιτική πρέπει να συντίθεται από τις αρχές της πολιτικής για την απασχόληση και την αντιμετώπιση της ανεργίας, της πολιτικής εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και της πολιτικής κατά του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το "ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα" σχεδιάζεται ως σύνολο μεταβατικού και επείγοντα χαρακτήρα μέτρων με στόχο τον άμεσο μετριασμό ακραίων καταστάσεων στέρησης. Ταυτόχρονα όμως, εντάσσεται ως βασικό εργαλείο στα ευρύτερα πλαίσια μιας πολυδιάστατης σύνθετης πολιτικής που περιλαμβάνει την κοινωνική προστασία και κοινωνική ασφάλιση, την υγεία, την εκπαίδευση, την προστασία της οικογένειας, τη στέγαση, την απασχόληση, την οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση των ασθενέστερων πληθυσμιακών στρωμάτων.

8. Σταθερή στόχευση μιας αποτελεσματικής πολιτικής κατά της φτώχειας, αποτελεί η δημιουργία εθνικής υποδομής σε αναλυτικά στοιχεία που να αναφέρονται στις περιφερειακές και κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι:

α) η έκταση της φτώχειας στην Ελλάδα,

β) η ένταση της φτώχειας στην Ελλάδα που σημαίνει κατανομή των φτωχών κατά κλιμάκιο εισοδήματος ή κατανάλωσης,

γ) το χάσμα της φτώχειας στην Ελλάδα,

δ) οι παράγοντες που συντελούν στην όξυνση ή άμβλυνση του προβλήματος της φτώχειας, καθώς επίσης και η συμβολή του καθενός από τους παράγοντες αυτούς,

ε) η διαχρονική εξέλιξη της έκτασης και της έντασης της φτώχειας στην Ελλάδα και

στ) οι γενικές κατευθύνσεις κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για την κατάρτιση ενός σχεδίου καταπολέμησης της φτώχειας.

9. Η συνεργασία όλων των χωρών της Ε.Ε. για την από κοινού χάραξη συγκεκριμένης συνολικής πολιτικής κατά της φτώχειας είναι αναγκαία πολύ περισ-

σότερο σήμερα με δεδομένα τα νέα χαρακτηριστικά της φτώχειας και την ανάδυση της ομάδας των νεοπτώχων. Από την άποψη αυτή κρίνεται σημαντική η απόφαση της έκτακτης Συνόδου Κορυφής της Λισαβόνας με την οποία εγκρίθηκε νέο κοινοτικό πρόγραμμα για τη χάραξη συνεκτικής, οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής της Ε.Ε. με στόχο τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, την επένδυση στον άνθρωπο και την κοινωνική επανένταξη των περιθωριοποιημένων κοινωνικά πληθυσμιακών στρωμάτων.

10. Το ΕΣΔΕν – 2003 θα πρέπει να διαπερνάται από τις παραπάνω αρχές και επιπλέον:

α. να διαρθρώνεται περιφερειακά, νομαρχιακά και σε επίπεδο δήμων,

β. να ορίζει στόχους για την καταπολέμηση της ανεργίας που θα οδηγούν στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας

γ. να υιοθετεί τους κοινωνικούς δείκτες του Λάακεν για την ενιαιοποίηση των μεθόδων μέτρησης.

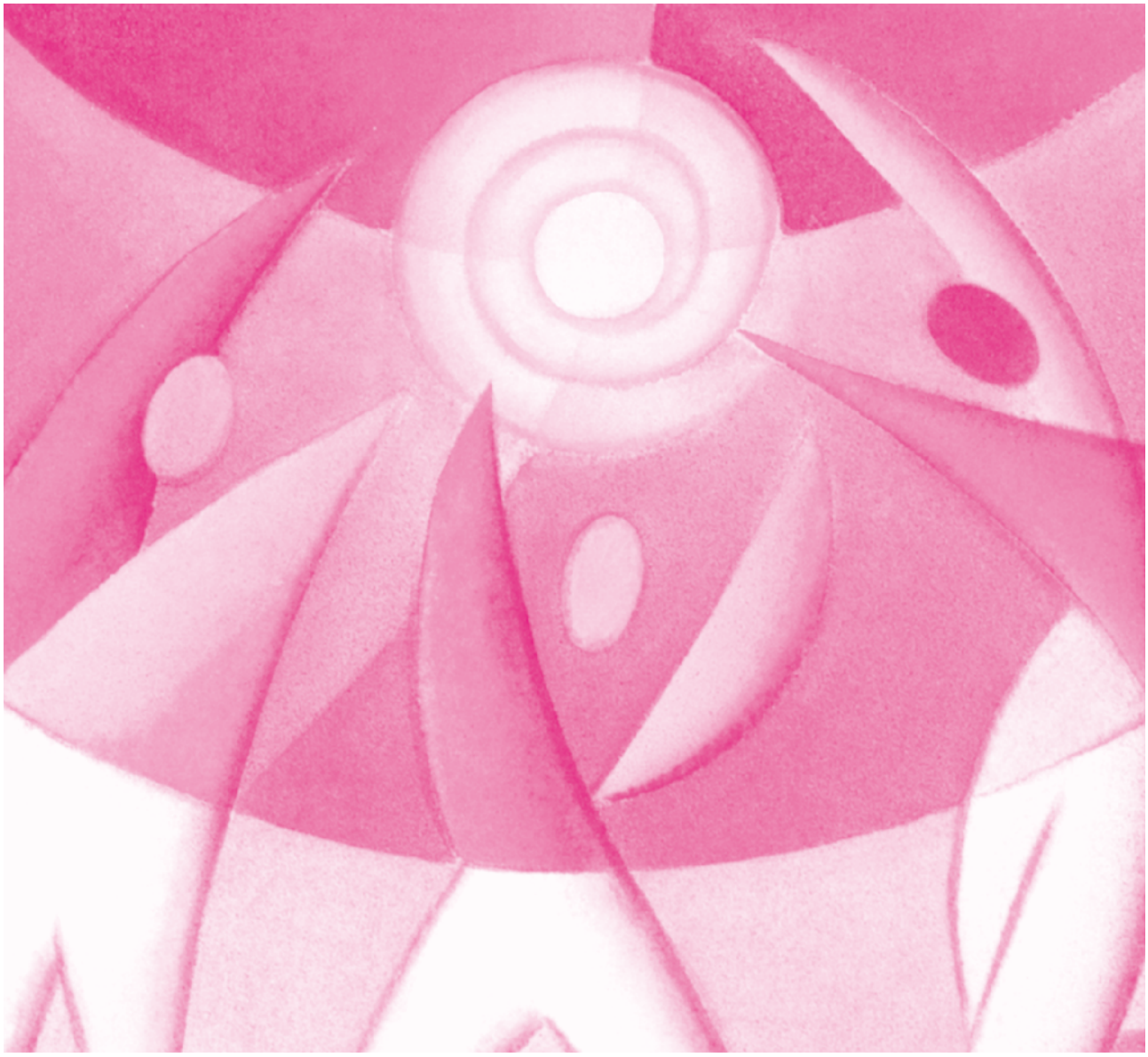

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 2003

1. Εισαγωγή

Το ΕΣΔΑ 2003 αποτελεί το έκτο κατά σειρά Σχέδιο Δράσης που καταρτίζεται και εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Η αναγκαιότητα που προκύπτει από το γεγονός ότι η αγορά εργασίας αδυνατεί να προσαρμοστεί αυτόματα στις ανάγκες των διαδικασιών μεγέθυνσης και αναδιάρθρωσης της οικονομίας και ότι η σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με ικανοποιητικό τρόπο, παρά από τη στιγμή που ειδικές πολιτικές απασχόλησης φροντίζουν να υπάρχει η προσφορά (ποσοτικά και ποιοτικά), η οποία ανταποκρίνεται στη ζήτηση που διαμορφώνει η δυναμική της οικονομικής ανάπτυξης.

Όμως, η επιβεβαίωση ή τροποποίηση των στόχων, του περιεχομένου των δράσεων των πολιτικών απασχόλησης, των διατιθέμενων πόρων, των απαιτούμενων μέσων κλπ, απαιτεί μια συστηματική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ακολουθούμενων πολιτικών απασχόλησης από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς υλοποίησης και παρακολούθησης των αντίστοιχων πολιτικών.

Το γεγονός ότι η πρόταση του Υπουργείου Εργασίας εμπεριέχει δράσεις για την απασχόληση, χωρίς την αξιολόγηση των δράσεων, των μέσων και των πόρων, των προηγούμενων ετών, οδηγεί σε μία γενική προσέγγιση της επιλογής των απαιτούμενων και αναγκαίων πολιτικών απασχόλησης, προκειμένου να επιτευχθούν οι βραχυπρόθεσμοι (2005) και οι μακροπρόθεσμοι (2010) στόχοι καταπολέμησης της ανεργίας στην χώρα μας.

Παράλληλα, απαιτείται να υπογραμμισθεί ότι οι πολιτικές απασχόλησης σταδιακά μετακινήθηκαν προς το μικροοοικονομικό επίπεδο, με την έννοια των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας, οι οποίες, κατά κύριο λόγο, στοχεύουν στην προώθηση της απασχόλησης μέσα από προγράμματα δημιουργίας επιδοτούμενων νέων θέσεων εργασίας, επαγγελματικής κατάρτισης και καλύτερης σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας κλπ.

Η εναπόθεση του ζητήματος καταπολέμησης της ανεργίας σ'αυτές τις πολιτικές απασχόλησης και η μετάθεση του κέντρου βάρους στις λεγόμενες "ενεργητικές" παρεμβάσεις (επιδότηση νέων θέσεων εργασίας, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης κλπ), συμφύονται με την υποβάθμιση των λεγόμενων "παθητικών" παρεμβάσεων (προστασία και στήριξη των ανέργων) καθώς και με αντιλήψεις και πολιτικές ευελιξίες της αγοράς εργασίας και μείωσης του κόστους εργασίας.

Ο προσανατολισμός αυτός συνδέεται με μια ορισμένη ερμηνεία των αιτιών της ανεργίας, η οποία τα αποδίδει σχεδόν αποκλει-

στικά στην πλευρά της προσφοράς εργασίας[1] (προβλήματα του εργατικού δυναμικού, "δυσκαμψίες" της αγοράς εργασίας, κλπ) και όχι στην πλευρά της ζήτησης εργασίας (εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων, ανάπτυξη δραστηριοτήτων, νέες θέσεις εργασίας, ποιότητα εργασιακών σχέσεων κλπ).

Η ΓΣΕΕ προσηλωμένη στην αναγκαιότητα αύξησης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας έχει επανειλημμένα υποστηρίξει και καταθέσει προτάσεις των οποίων ο στρατηγικός προσανατολισμός αναφέρεται σε πτυχές της προσφοράς (γνώση, ικανότητες, εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού) και της ζήτησης εργασίας (βιομηχανική κλαδική πολιτική, επενδύσεις, νέες θέσεις εργασίας, ποιότητα εργασιακών σχέσεων, χρόνος εργασίας κλπ)

Επίσης η ΓΣΕΕ καταθέτει στην Εθνική Επιτροπή Απασχόλησης την πρόταση, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΔΑ, εκτός του ότι απαιτείται να συνδέεται με την βιομηχανική και επενδυτική πολιτική σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, δεν θα πρέπει να εξαντλείται στην διαμόρφωση ενός γενικού πλαισίου πολιτικής που κινείται περισσότερο στον άξονα διευκόλυνσης της εισροής εργατικού δυναμικού στην απασχόληση. Το ΕΣΔΑ, κατά κύριο λόγο, θα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες προτάσεις προώθησης της απασχόλησης και μείωσης της ανεργίας, στο πλαίσιο της οικονομικής και επενδυτικής πολιτικής, με βάση τα νέα δεδομένα, τις νέες εξελίξεις (εθνικές, περιφερειακές, ευρωπαϊκές) και τις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, η πρόταση αυτή σημαίνει ότι η Εθνική Επιτροπή για την Απασχόληση απαιτείται να εξειδικεύσει με στόχους, χρονοδιάγραμμα, μέτρα, μέσα, πόρους, τις πρωτοβουλίες, και τις προτεραιότητες ότι η αποτελεσματικότητα των πολιτικών απασχόλησης προϋποθέτει συγκροτημένη, συγκεκριμένη, εξειδικευμένη και ποσοτικοποιημένη στόχευση, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση.

2. Τα δεδομένα

Κατά το 2002 συνεχίσθηκε η μείωση της ανεργίας στην Ελλάδα από το 11,7% το 1999 στο 9,6% (ΕΣΥΕ: Στοιχεία β' τριμήνου του 2002 όπου η ανεργία ανήλθε σε 9,6% έναντι 10.2% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2001). Ωστόσο, η μείωση αυτή της ανεργίας των ετών 1999-2002, δεν έχει προέλθει από σημαντική αύξηση της απασχόλησης. Αντίθετα, οι μεταβολές της απασχόλησης ακολουθούν πτωτική τάση τα έτη 2000-2001 και αυξητική (+0,8%) το 2002. Παράλληλα, εκτιμάται ότι το 2003-2004 η αύξηση της απασχόλησης δεν θα ξεπεράσει το 1%, κυρίως εξαιτίας του προσανατολισμού της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα αυτών που απασχολούν περισσότερους από 50 εργαζόμενους. Ως εκ τούτου, η μείωση της ανεργίας των ετών 1999-2002 προέρχεται, σ' ένα βαθμό, από την μείωση του εργατικού δυναμικού. Η αύξηση της απασχόλησης κατά 0,8% (β΄τρίμηνο 2002) αντιστοιχεί σε 31.400 άτομα, άνδρες και γυναίκες, και οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων άνω των 30 ετών, ενώ ταυτόχρονα μειώθηκε η απασχόληση των νέων γυναικών μέχρι 29 ετών.

Τα βασικά στατιστικά στοιχεία της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα (β΄τρίμηνο 2002) αναφέρουν ότι το εργατικό δυναμικό ανέρχεται σε 4.369.000 άτομα. Οι απασχολούμενοι είναι 3.949.000 άτομα και οι άνεργοι είναι 420.000 άτομα. Η μερική απασχό-

[1] Υπουργείο Εργασίας: Εθνικό σχέδιο δράσης για την Απασχόληση, 2003, Εισήγηση προς την Εθνική Επιτροπή Απασχόλησης, σελ.5. "Το πρόβλημα απασχόλησης στην Ελλάδα είναι πρωτίστως πρόβλημα προσφοράς και όχι πρόβλημα ζήτησης εργασίας"

ληση (4,5% το 2002 και 4.1% το 2001) είναι 178.000 άτομα από τα οποία οι 121.000 είναι γυναίκες. Από τους μερικώς απασχολούμενους , το 31% προέβη σ'αυτή την επιλογή επειδή δεν επιθυμούσε να έχει πλήρη απασχόληση, ενώ το 44% επειδή δεν κατόρθωσε να έχει πλήρη απασχόληση. Το υπόλοιπο 25% κατείχε μια θέση μερικής απασχόλησης για άλλους λόγους.

Η μισθωτή απασχόληση παρουσίασε αύξηση ίση με το ποσοστό της συνολικής (0,8%), σε σχέση με το 2001, ενώ η προσωρινή απασχόληση παρουσίασε μείωση κατά 36.0000 άτομα περίπου, με αποτέλεσμα και την μείωση του αντίστοιχου ποσοστού από 12.9% σε 11.3%. Η προσωρινή εργασία επιμερίζεται σχεδόν ισόρροπα και στα δύο φύλα (52.2% άνδρες και 47.8%)γυναίκες. Το 1993 το ποσοστό της προσωρινής απασχόλησης ήταν 10.4%, ενώ ο αριθμός των προσωρινά απασχολούμενων αυξήθηκε έκτοτε κατά 60.000 άτομα περίπου, φθάνοντας σήμερα τα 268.000 άτομα. Η προσωρινή απασχόληση συμμετέχει στην αύξηση της μισθωτής απασχόλησης σε ποσοστό 15.3%, ενώ ο ρυθμός μεταβολής της είναι κατά πολύ υψηλότερος της μόνιμης απασχόλησης (18.9%). Εντούτοις, εξετάζοντας διαχρονικά την εξέλιξη της προσωρινής απασχόλησης διαπιστώνουμε ότι η αυξητική της πορεία διακόπτεται το 2000 και εν συνεχεία μειώνεται στα επίπεδα του 1997. Ειδικότερα στους άνδρες η αυξητική τάση διακόπτεται το 1998, ενώ η μετέπειτα πορεία έχει έντονους ρυθμούς με αποτέλεσμα το ποσοστό των ανδρών να μειώνεται σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα ακόμα και από αυτά του 1993.

Η μισθωτή εργασία ανήλθε, κατά το β΄τρίμηνο του 2002, σε 2.37 εκατομμύρια άτομα, και έτσι συμμετέχει στην απασχόληση με ποσοστό που πλησιάζει το 60% αυτής, σε αντίθεση με το 53% που της αναλογούσε το 1993. Σε σχέση με το 1993 οι μισθωτοί έχουν αυξηθεί κατά 396.000 άτομα, δηλαδή κατά 20.0% ως προς το 1993.Η συμμετοχή των γυναικών στην μεταβολή της μισθωτής απασχόλησης ανέρχεται σε 60%.

Από τους καταγραφέντες 420.000 ανέργους, 151.000 (36% του συνόλου) επιθυμούν αποκλειστικά πλήρη απασχόληση, ενώ το 55% είναι διατεθειμένοι να εργαστούν είτε με πλήρη, είτε με μερική απασχόληση, και μόνο το 1,7% επιθυμεί αποκλειστικά μερική απασχόληση. Επίσης, 77.000 άτομα (το 18,3% των ανέργων) είχαν πρόταση για απασχόληση, την οποία απέρριψαν για διάφορους λόγους, από τους οποίους σημαντικότεροι ήταν ότι δεν εξυπηρετούσε ο τόπος εργασίας ή το ωράριο (το 35% των 77.000), δεν θεώρησαν ικανοποιητικές τις αποδοχές (το 22%), ή δεν θεώρησαν κατάλληλες τις προοπτικές σταδιοδρομίας (το 15% των 77.000).

Ο αριθμός των νέο-εισερχόμενων στην αγορά εργασίας ανέργων, δηλαδή όσων δεν είχαν εργαστεί στο παρελθόν και καταγράφονται ως άνεργοι, ανήλθε σε 169.000, σημειώνοντας μείωση κατά 38.800 άτομα (-18.7%) σε σχέση με το 2001. Ο αριθμός των μακροχρονίως (πάνω από 12 μήνες) ανέργων ανήλθε σε 230.000, σημειώνοντας μείωση κατά 11,6 χιλιάδες (-4,8%) σε σχέση με το 2001. Αντίθετα ο αριθμός των "παλαιών ανέργων" δηλαδή όσων έχουν εργασθεί στο παρελθόν, ανήλθε σε 25.000 σημειώνοντας μικρή αύξηση κατά 14.200 (6,0%) σε σχέση με το 2001.

Συμπερασματικά το επίπεδο ανεργίας (9,6%), το επίπεδο ανεργίας των νέων (ηλικίας 14-24 ετών) (26,5%), το επίπεδο συμμετοχής στην απασχόληση (56,7%), το ποσοστό των ατόμων που αναζητούν εργασία για πρώτη φορά (40.1% των ανέργων), η βραδεία αύξηση της απασχόλησης (3.940.000 άτομα το 2002), το επίπεδο των μακροχρόνιων ανέργων (58%), αποτελούν ορισμένα από τα προβλήματα της αγοράς εργασίας και της ελληνικής οικονομίας πα-

ρόλο που αυτή επιτυγχάνει υψηλούς ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ.

Παράλληλα ο νόμος 2874/2000 δεν συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στην αύξηση της απασχόλησης και ιδιαίτερα της σταθερής και μόνιμης, δεδομένου ότι η σταθερή απασχόληση αφορά μόνο το 50% των νέων προσλήψεων, αφού το 33% είναι εποχική και το 17% είναι ευκαιριακή απασχόληση. Ετσι, στα πλαίσια του συγκεκριμένου νόμου, σ' ένα σύστημα προσλήψεων – απολύσεων, οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα αυτές που απασχολούν περισσότερους από 50 εργαζόμενους, απέλυσαν εργαζόμενους με σταθερή απασχόληση και προσέλαβαν εργαζόμενους με προσωρινή, εποχική και ευκαιριακή απασχόληση.

3. Στρατηγικές και πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας

Οι στρατηγικές και πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας επιδιώκουν ουσιαστικά να επηρεάσουν την αγορά εργασίας και την δομή της απασχόλησης, ώστε σε συνδυασμό με άλλα μέσα άσκησης οικονομικής πολιτικής να επιτυγχάνεται ο μέγιστος δυνατός ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας, αύξησης της παραγωγικότητας και αύξησης της απασχόλησης. Η ανάγκη να υπάρχουν ειδικές πολιτικές για την απασχόληση, προκύπτει από το γεγονός ότι η αγορά εργασίας δεν προσαρμόζεται αυτόματα στις ανάγκες των διαδικασιών μεγέθυνσης και αναδιάρθρωσης της οικονομίας και η σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με ικανοποιητικό τρόπο παρά από τη στιγμή που ειδικές πολιτικές απασχόλησης φροντίζουν να υπάρχει η προσφορά η οποία ανταποκρίνεται στη ζήτηση που διαμορφώνει η δυναμική της οικονομικής ανάπτυξης.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι οι πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας απαιτείται να περιλαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα προώθησης της απασχόλησης και μείωσης της ανεργίας, στο πλαίσιο μιας δυναμικής μακροοικονομικής πολιτικής και μιας πολιτικής ουσιαστικής αντιμετώπισης των προβλημάτων με βάση τα δεδομένα, τις εξελίξεις και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Στην κατεύθυνση αυτή **απαιτείται:**

Πρώτον, η επίτευξη του στρατηγικού στόχου της καταπολέμησης της ανεργίας, προϋποθέτει μία αναπτυξιακή πολιτική στο επίκεντρο της οποίας θα βρίσκεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αυτό σημαίνει αύξηση των επενδύσεων (δημοσίων και ιδιωτικών), σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Κατά συνέπεια, ο πυρήνας της οικονομικής πολιτικής απαιτείται να επικεντρωθεί στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας καθώς και στην επίτευξη της ισορροπίας ανάμεσα στην αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης από την μείωση του χρόνου εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών.

Ειδικότερα, η επίτευξη του στρατηγικού στόχου **"Ανάπτυξη – Πραγματική σύγκλιση"** υλοποιείται μέσα από **την σύνδεση και αλληλεξάρτηση τριών θεμελιωδών κατευθύνσεων**:

- Ενίσχυση της αναπτυξιακής διαδικασίας και αναβάθμιση του παραγωγικού και τεχνολογικού εξοπλισμού της ελληνικής οικονομίας, μέσα σε συνθήκες κοινωνικής δικαιοσύνης, οι οποίες επιτυγχάνονται με την δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και την αύξηση της κατανάλωσης και των επενδύσεων.
- Ανάπτυξη με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, διαμέσου εκτός των άλλων και με την μείωση του χρόνου εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών.
- Ανάπτυξη και απασχόληση για όλους, με την έννοια ότι τα μέτρα διευθέτησης των ανισορροπιών στην αγορά εργασίας και

των ανισοτήτων πρόσβασης σ' αυτήν, προκειμένου: α) να μην αφορούν μόνο τους ανέργους που ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές των προγραμμάτων ένταξης στην απασχόληση αλλά όλους τους ανέργους και β) να μην αποτελούν κυρίαρχες πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας αλλά συμπληρωματικές, με κυρίαρχη την ανάπτυξη για την απασχόληση και την πραγματική σύγκλιση.

Δεύτερον, η επίτευξη του στρατηγικού στόχου καταπολέμησης της ανεργίας, ο οποίος θα υλοποιηθεί **με το Σχέδιο "Ανάπτυξη για την Απασχόληση και την Πραγματική σύγκλιση"** προϋποθέτει επιπλέον συστηματική παρακολούθηση των πολιτικών και ετήσια αξιολόγηση την αποτελεσμάτων τους, με την αναβαθμισμένη και ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών.

Έτσι, οι παρατηρούμενες ανεπάρκειες όπως:

- η έλλειψη στοιχείων σχετικά με την πραγματική αποτύπωση της αγοράς εργασίας, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο καθώς και η ανυπαρξία των κατάλληλων πληροφοριών και στοιχείων για την αξιολόγηση των προγραμμάτων που υλοποιούνται.
- η υποβαθμισμένη λειτουργία των υπηρεσιών απασχόλησης, η περιορισμένη δυνατότητα ελέγχου της ποιότητας των προγραμμάτων που υλοποιούνται καθώς και η ανεπαρκής υποστήριξη των ανέργων στην διαδικασία ανεύρεσης μιας θέσης εργασίας, και
- η μη ανταπόκριση των προγραμμάτων επιδότησης θέσεων εργασίας ή κατάρτισης με συγκεκριμένες ανάγκες της ελληνικής οικονομίας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει **στο άμεσο μέλλον να εξαλειφθούν.**

Τρίτον η επίτευξη του στρατηγικού στόχου καταπολέμησης της ανεργίας, ο οποίος θα υλοποιηθεί με το Σχέδιο "Ανάπτυξη για την απασχόληση και την πραγματική σύγκλιση", προϋποθέτει επίσης την υλοποίηση συμπληρωματικών μέτρων διευθέτησης των ανισορροπιών και των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας, οι βασικές κατευθύνσεις των οποίων αναφέρονται:

- στην αποδοχή της θέσης για 35ωρη εβδομαδιαία εργασία και την επίτευξη συμφωνίας για χρονοδιάγραμμα προσέγγισης του στόχου.
- στην αύξηση των πόρων (Ε.Ε.: 3% του ΑΕΠ, Ελλάδα 0,95% του ΑΕΠ) για την απασχόληση και την καταπολέμηση της ανεργίας καθώς και στην εξεύρεση νέων πόρων (κρατικός προϋπολογισμός, τεχνολογικοί φόροι, φορολογία ακίνητης περιουσίας, ομολόγων, κ.λ.π.)
- στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του ΟΑΕΔ καθ'ότι οι προηγηθείσες αναδιαρθρώσεις δεν έδωσαν τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τομείς δραστηριότητας που συνδέεται με την κοινωνική εργασία και την κάλυψη νέων αναγκών, κύρια τοπικού χαρακτήρα.
- στην ανάπτυξη τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση με σεβασμό στο περιβάλλον και στα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα.
- στην αναδιάρθρωση επιχειρήσεων επιθετικού και ποιοτικού περιεχομένου και όχι παθητικού που εστιάζεται στην μείωση του προσωπικού και την ανατροπή των εργασιακών σχέσεων.
- στην ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων με στόχο την αντιμετώπιση της ανασφάλειας των εργαζομένων, την αποθάρρυνση των εργοδοτικών αυθαιρεσιών, την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την αύξηση της απασχόλησης. **Έμφαση δηλαδή στην αναβάθμιση της ποιότητας της εργασίας.**

- στην μη μείωση του μισθολογικού και μη μισθολογικού κόστους .
- στην αύξηση των επιδομάτων ανεργίας στο 80% του βασικού μισθού και της διάρκειας επιδότησης πέραν των 12 μηνών. Αμεσα θα μπορούσε να αυξηθεί το επίδομα στο ποσό του 66% του Β.Μ. του ανειδίκευτου εργάτη.
- στην προστασία των εργαζομένων από τις απολύσεις με την δημιουργία αντικινήτρων για τους εργοδότες.
- στην επιδότηση εργασίας με προϋποθέσεις και σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού σε περιοχές θύλακες ανεργίας.
- στη σωστή διαχείριση και αποτελεσματική αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων.
- Την μη επιβάρυνση του ΙΚΑ και των άλλων οργανισμών κοινωνικής πολιτικής, από μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας ειδικών ομάδων πληθυσμού.
- Την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων του ΛΑΕΚ.
  Την άμεση απόδοση των θεσμοθετημένων πόρων και των οφειλών του ΙΚΑ προς τον ΟΑΕΔ και ΛΑΕΚ.
- Την προώθηση μετά από διάλογο ενεργών πολιτικών ώστε με στοχημένες δράσεις (επιμήκυνση τουριστικής περιόδου κλπ) να ενισχυθεί η απασχόληση.

Κατά συνέπεια, η αποτελεσματικότητα στην καταπολέμηση της ανεργίας στην Ελλάδα, θα επέλθει με το **Σχέδιο "Ανάπτυξη για την Απασχόληση και την πραγματική σύγκλιση"**, συστατικά στοιχεία του οποίου θα πρέπει να αποτελούν **τα τρία προαναφερόμενα επίπεδα πολιτικών:**

- αναπτυξιακή πολιτική με επίκεντρο την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας,
- συστηματική παρακολούθηση των πολιτικών, αύξηση των πόρων για την απασχόληση και ετήσια αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους με την αναβαθμισμένη και ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών,
- υλοποίηση συμπληρωματικών μέτρων διευθέτησης των ανισορροπιών και των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Του Πέτρου Λινάρδου-Ρυλμόν

1. Εισαγωγή

Το σχέδιο νόμου που επιδιώκει να τροποποιήσει τον αναπτυξιακό νόμο 2601/98, έχει ως κύριους στόχους να περιορίσει την εξάρτηση της επιχορήγησης των επενδύσεων από τις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται και να δώσει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να πραγματοποιούν επενδύσεις μέσω ενός αφορολόγητου ειδικού αποθεματικού, χωρίς να υπάρχουν διαφοροποιήσεις αυτής της μορφής επιδότησης ανάλογα με την περιφέρεια όπου βρίσκεται η επιχείρηση.

Το γεγονός ότι το σχέδιο νόμου θα αμφισβητήσει τις βασικές επιλογές του 2601/98, δεν είναι το μόνο πρόβλημα που εμφανίζεται σχετικά με αυτό το εργαλείο αναπτυξιακής πολιτικής. Ο αναπτυξιακός νόμος είναι πλέον ένα από τα εργαλεία της προώθησης των επενδύσεων και του εκσυγχρονισμού της οικονομίας, το οποίο επηρεάζει ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων, ενώ συγχρόνως δεν καταγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματά του, ούτε είναι γνωστές οι επιπτώσεις του συνδυασμού του με άλλα εργαλεία της αναπτυξιακής πολιτικής.

Το ισχνό κεφάλαιο γνώσεων στο οποίο στηρίζεται η συζήτηση για τον αναπτυξιακό νόμο, δείχνει την πολύ μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται στην χώρα μας σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική. Δεν γνωρίζουμε ποιες είναι οι επιπτώσεις για τα κρίσιμα μεγέθη της οικονομίας των δράσεων αυτής της πολιτικής, δεν αξιολογούνται τα συγκεκριμένα μέτρα που υλοποιούνται και επομένως δεν υπάρχει πραγματικά η δυνατότητα να τεθούν και αναθεωρηθούν στόχοι για την οικονομία και τη βιομηχανία ειδικότερα.

2. Οι προτάσεις του Σχεδίου Νόμου

Ο Νόμος 2601/98 ενίσχυε την ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα επιδιώκοντας, να θέσει ένα ανώτατο όριο στην επιχορήγηση των νέων επενδύσεων που δεν μπορούσε να υπερβαίνει τα 15 εκ. δρχ. ή 45.000 Ευρώ ανά θέση εργασίας, να συνδέσει το ποσοστό της επιδότησης ή της επιχορήγησης με την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και επίσης να ενισχύσει χωρίς προϋποθέσεις για την απασχόληση, επενδύσεις σε ειδικές δραστηριότητες γενικού οφέλους (ενέργεια, περιβάλλον, σταθμοί αυτοκινήτων, κ.α.).

Ο νόμος αυτός δεν αναγνωρίζει επομένως ότι πρέπει να υπάρξει μια γενικευμένη πολιτική επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση νέων επενδύσεων, αλλά ότι στο σύνολο των παραγόντων που επηρεάζουν την πραγματοποίηση νέων επενδύσεων προστίθεται για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων ένας επιπλέον παράγοντας που αφορά τη μείωση του κόστους της επένδυσης για τον επιχειρηματία.

Τα επενδυτικά σχέδια που έχουν ως σήμερα υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 2601/98 (κατά το διάστημα 1998-2002), προβλέπεται να δημιουργήσουν 20800 νέες θέσεις απασχόλησης. Πρόκειται για μια μερική επίπτωση σχετικά με την εξέλιξη της απασχόλησης, όταν κατά την περίοδο 1998-2002, δημιουργήθηκαν κατ'έτος από την οικονομία 218.000 νέες θέσεις εργασίας, από την μεταποίηση 31.000, και για την ίδια περίοδο η μεταποίηση δημιούργησε σωρευτικά 124.000 νέες θέσεις εργασίας.

Το συνολικό ύψος επενδύσεων που έχουν εγκριθεί ως τώρα φθάνει τα 2,9 δις Ευρώ και στην μεταποίηση τα 1,9 δις Ευρώ. Κατά την ίδια περίοδο όμως το συνολικό ετήσιο ύψος των επενδύσεων στην μεταποίηση είναι περίπου 2,5 δις Ευρώ (εκτιμήσεις για το 1998 και 1999). Ο αναπτυξιακός νόμος επηρεάζει επομένως ένα μικρό ποσοστό τόσο της απασχόλησης, όσο και των επενδύσεων. Δικαιολογείται έτσι το γεγονός ότι ο νόμος υπηρετεί ειδικούς στόχους.

Επίσης σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου για τις εγκρίσεις της περιόδου 1998-2001, από τις 1124 εγκρίσεις επενδύσεων που εμπίπτουν στον περιορισμό ως προς τις θέσεις εργασίας, οι 1007 δεν επηρεάστηκαν απ'αυτόν, ενώ εγκρίθηκαν 518 επενδύσεις που εξαιρούνται από τον περιορισμό και αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50% τόσο του συνόλου των επενδύσεων, όσο και του συνόλου των επιχορηγήσεων.

Πρέπει όμως να διευκρινιστεί ότι τα ποσά που αναφέρουμε αφορούν μόνο τις επιχορηγήσεις νέων επενδύσεων και όχι την πραγματοποίηση επενδύσεων μέσο του προβλεπόμενου από τον 2601/98 αφορολόγητου αποθεματικού, ενώ σύμφωνα με ανεπιβεβαίωτες εκτιμήσεις υπηρεσιακών παραγόντων το συνολικό ύψος των επενδύσεων που πραγματοποιούνται μέσω του αφορολόγητου αποθεματικού είναι περίπου αντίστοιχο με το συνολικό ύψος των επενδύσεων που επιχορηγούνται. Δεν έχουμε επομένως καμία καταγραφή για το 50% περίπου των επενδύσεων που πραγματοποιούνται λόγω του αναπτυξιακού νόμου.

Μία από τις κύριες προτάσεις του νέου σχεδίου νόμου είναι να καταργηθεί το όριο της επιχορήγησης ανάλογα με τις θέσεις εργασίας, για μεγάλες επενδύσεις άνω των 40 εκ. Ευρώ που δημιουργούν τουλάχιστον 200 θέσεις εργασίας, για επενδύσεις σε νέες μονάδες παραγωγής νέων προϊόντων και προϊόντων εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας και για επενδύσεις που πραγματοποιούνται από έναν φορέα με σημαντική δραστηριότητα στο εξωτερικό, και δημιουργούν τουλάχιστον 75 θέσεις εργασίας.

Η προσπάθεια αναθεώρησης για αυτές τις κατηγορίες επενδύσεων της βασικής επιλογής του Νόμου 2601/98 για ένα πλαφόν στην επιχορήγηση ανάλογα με τις δημιουργούμενες θέσεις εργασίας, δεν στηρίζεται σε μια επιχειρηματολογία η οποία να αξιολογεί την εμπειρία του παρελθόντος ή να αξιοποιεί έστω διεθνείς εμπειρίες. Αυτή η αδυναμία συγκρότησης μιας συστηματικής γνώσης για τα αποτελέσματα της εφαρμογής ενός σημαντικού νόμου, εμποδίζει την συζήτηση και τον διάλογο σχετικά με τους στόχους και το περιεχόμενο της αναπτυξιακής πολιτικής, καταδικάζοντάς της να είναι πάντοτε η συνισταμένη γενικών ιδεών και επιμέρους περιπτώσεων ή πιέσεων. Είναι όμως λογικό να μην μπορεί να δεχθεί η συνδικαλιστική πλευρά μια τέτοια αδιαφανή προσέγγιση.

Μια δεύτερη σημαντική πρόταση του Σχεδίου Νόμου είναι η δυνατότητα των επιχειρήσεων να δημιουργούν ένα ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό που να περιλαμβάνει ως το 35% των αδιανέμητων κερδών τους, για την πραγματοποίηση επενδύσεων που υπάγονται στις προβλεπόμενες από τον 2601/98 κατηγορίες. Η πρόταση αυτή αλλάζει τη διαδικασία δημιουργίας του αφορολόγητου αποθεματικού, αλλά το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της είναι

ότι το ύψος της επιδότησης, το οποίο φθάνει το ύψος της φορολογικής απαλλαγής (δηλαδή το 35% που είναι ο φορολογικός συντελεστής), ισχύει για όλες τις επιχειρήσεις της χώρας, καθώς δεν προβλέπεται διαφοροποίηση ανάλογα με τις περιοχές, ούτε προβλέπεται πλαφόν ανάλογα με τις θέσεις εργασίας. Οδηγούμαστε έτσι σε ένα καθεστώς γενικευμένης επιδότησης των επιχειρήσεων όλης της χώρας, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τις διαδικασίες δημιουργίας και αξιοποίησης του ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού.

Το Σχέδιο Νόμου διατηρεί τη δυνατότητα επιχορήγησης επενδύσεων που πραγματοποιούνται από ελληνικές επιχειρήσεις σε βαλκανικές χώρες. Από τη στιγμή που η εγκατάσταση μιας επιχείρησης στη Βουλγαρία ή τη Ρουμανία, αντί για την Ελλάδα, μειώνει το κόστος εργασίας στο ένα πέμπτο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, δεν υπάρχει κανένας προφανής λόγος να δοθεί ένα πρόσθετο κίνητρο. Όταν επιπλέον δεν υπάρχει προς το παρόν η δυνατότητα επιστροφής της επιδότησης στην περίπτωση που ο επιχειρηματίας δεν τηρεί τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

3. Ζητήματα αναπτυξιακής πολιτικής

Η ελληνική οικονομία έχει εισέλθει τα τελευταία 15 χρόνια σε μια διαδικασία αναδιάρθρωσης και προσαρμογής στις νέες συνθήκες διεθνοποίησης του ανταγωνισμού και της επιχειρηματικής δραστηριότητας, που συνδυάζει την ανάπτυξη καινοτομιών σε υπαρκτούς κλάδους, με την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που δεν υπήρχαν πριν. Τα σοβαρότερα εμπόδια που συναντάει αυτή η προσαρμογή της οικονομίας δεν είναι αποτέλεσμα ελλείψεων χρηματικών κεφαλαίων, ούτε είναι αποτέλεσμα της μειωμένης κερδοφορίας των επιχειρήσεων που είναι ανταγωνιστικές. Τα κύρια εμπόδια αφορούν τους τρόπους με τους οποίους είναι δυνατόν να βρουν και να αξιοποιήσουν οι επενδυτές και οι επιχειρήσεις τις νέες γνώσεις που κάνουν δυνατή την ανάπτυξη καινοτομιών, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και της διεθνούς οικονομίας.

Η νέα γνώση αφορά καταρχήν την εξέλιξη των προϊόντων που είναι συνάρτηση τόσο της παρακολούθησης των εξελίξεων στη διεθνή αγορά, όσο και της δυνατότητας της επιχείρησης να παράγει νέα προϊόντα μέσω των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης. Η ενσωμάτωση και η παραγωγή νέας γνώσης είναι όμως συνάρτηση της δυνατότητας της επιχείρησης να αξιοποιήσει νέες τεχνολογίες και νέες μεθόδους παραγωγής, όπως και της δυνατότητάς της να βρει και να προσλάβει το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό. Σε μια οικονομία που βρίσκεται σε μια περίοδο μετεξέλιξης η ανανέωση της γνώσης σε αυτά τα διαφορετικά επίπεδα, χρειάζεται – ιδιαίτερα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις – φορείς συλλογικού ή δημόσιου χαρακτήρα ικανούς να προσφέρουν ένα σημαντικό τμήμα των νέων αυτών γνώσεων και να καθοδηγήσουν τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές. Ακόμα και για τις τυπικές διαδικασίες που έχουν σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία.

Οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε κλαδικό ή τοπικό επίπεδο αναδεικνύουν ως έναν σημαντικό παράγοντα που εμποδίζει την ανασυγκρότηση επιχειρήσεων και κλάδων, την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος και του συστήματος κατάρτισης να ανταποκριθεί στις ανάγκες μιας αναπτυξιακής στρατηγικής. Εξίσου σημαντικές είναι και οι αδυναμίες των φορέων (ερευνητικά ιδρύματα, κλαδικά ή τομεακά ινστιτούτα) που θα έπρεπε να υποστηρίζουν τις ικανότητες των επιχειρήσεων ή των επενδυτών να γνωρίσουν νέες τάσεις στην αγορά και τις τεχνολογίες, και να ανανεώσουν τα προϊόντα ή τις μεθόδους τους. Στα πρώτα στάδια βρίσκονται και οι

υπηρεσίες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο που φιλοδοξούν να αποτελέσουν δομές βοηθητικές για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

Όλα τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας συνδέεται άμεσα με την απασχόληση. Η έρευνα που πραγματοποιήσαμε το 2000 στο νομό Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τον ΣΒΒΕ και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (βλ. Τετράδια του ΙΝΕ Αύγουστος 2001) έδειξε ότι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας έχει ως επιπλέον αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης. Επίσης σύμφωνα με τις στατιστικές των Εθνικών λογαριασμών, κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 90, από τους 15 βιομηχανικούς κλάδους όπου παρατηρείται αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στους 10 κλάδους έχουμε παράλληλα αύξηση της απασχόλησης.

Το παράδοξο που παρατηρείται στη χώρα μας είναι ότι επιδιώκουμε να κατευθυνθούμε προς την κοινωνία των πληροφοριών και την κοινωνία της γνώσης, χωρίς να συγκεντρώνουμε πληροφορίες και να χωρίς να αποκτούμε γνώση, σε σχέση εδώ με την αναπτυξιακή πορεία και τις ανάγκες της. Κάθε έρευνα σχετικά με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων δείχνει ότι όλοι οι παραπάνω παράγοντες παίζουν ρόλο, και σε κάθε κλάδο ή περιοχή υπάρχουν ειδικά ζητήματα τα οποία πρέπει οι πολιτικές να λάβουν υπόψη τους. Θα έπρεπε επομένως να μελετηθούν οι παράγοντες αυτοί, αξιολογηθούν οι πολιτικές και να διορθωθούν οι στόχοι ανάλογα με τα αποτελέσματα αυτών αξιολογήσεων. Πρέπει δε να υπενθυμίσουμε ότι η εκπαιδευτική πολιτική και το σύστημα κατάρτισης, τα κλαδικά και τομεακά ινστιτούτα, οι υπηρεσίες στήριξης των επιχειρήσεων, όπως και οι επιδοτήσεις των επενδύσεων, ή οι επιδοτήσεις του ανθρώπινου δυναμικού δεν είναι μελλοντικά σχέδια, αλλά δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται γενναιόδωρα εδώ και πολλά χρόνια, χωρίς τα αποτελέσματα για την ανάπτυξη και την απασχόληση να έχουν σοβαρά καταγραφεί.

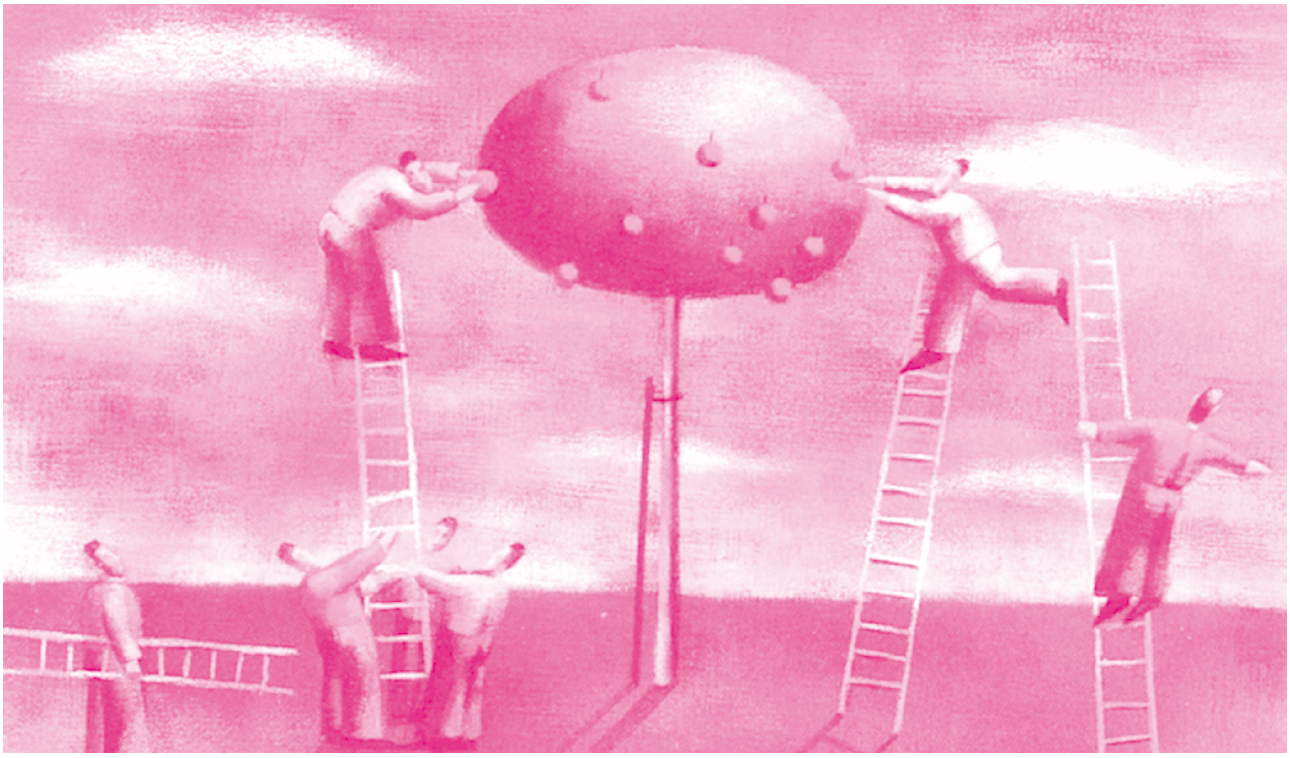

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, τα τελευταία δέκα χρόνια δραστηριοποιείται ενεργά στο πεδίο συνεχούς εκπαίδευσης - κατάρτισης χαράσσοντας πολιτικές και υλοποιώντας παρεμβάσεις οι οποίες συνδέονται με τη γενικότερη στρατηγική των συνδικάτων στην προώθηση της απασχόλησης.

Με βάση τις αρχές, τους σκοπούς και τους στόχους των συνδικάτων αλλά και αναγνωρίζοντας τις ανάγκες μιας συνεχώς μεταβαλλόμενης αγοράς εργασίας, το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ προσπαθεί να συμβάλει στην ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού. Η προσπάθεια αυτή στοχεύει παράλληλα στην ευρύτερη ενίσχυση της συμμετοχής του στις αλλαγές που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας αλλά και στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Μέσα από το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση συγκεκριμένων δράσεων οι οποίες επιδιώκουν να παρέμβουν τόσο στο πεδίο των εργαζομένων όσο και των ανέργων, το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμβάλλει:

- στην απόκτηση νέων ή στη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων τους (τυπικών και άτυπων)
- στην επανειδίκευσή τους
- στην προώθηση της απασχόλησής τους
- στην (επαν)ένταξη ή στη βελτίωση της θέσης τους στην αγορά εργασίας

Ειδικότερα, όσον αφορά την προώθηση της απασχόλησης των καταρτιζομένων, ο φορέας προβαίνει σε μια σειρά ενεργειών όπως η διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, ο ειδικός σχεδιασμός της πρακτικής άσκησης σε σχέση με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και το προφίλ των εκπαιδευομένων, η ενημέρωση – συμβουλευτική, ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η εξατομικευμένη προσέγγισή τους, η δικτύωση με φορείς - επιχειρήσεις, η διαμόρφωση σχετικού ενημερωτικού υλικού και η συνεχής υποστήριξη των εκπαιδευομένων στην πορεία ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ κατά την περίοδο 2002-03 υλοποιεί τα παρακάτω προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

- Management ολικής ποιότητας, *Αθήνα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (3 προγράμματα), *Αθήνα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (3 προγράμματα), *Ελευσίνα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (4 προγράμματα), *Ξάνθη*

- Αυτοματισμός γραφείου με τη χρήση Η/Υ, *Ξάνθη*
- Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Πωλήσεων, *Δράμα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

- Κατάρτιση διοικητικών στελεχών σε θέματα αυτοματισμού γραφείου με χρήση Η/Υ και βασικών εφαρμογών πληροφορικής, *Βέροια*
- Εφαρμογές πληροφορικής σε δικτυακό περιβάλλον, *Βέροια*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (4 προγράμματα), *Βέροια*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

- Μηχανογραφημένη Λογιστική, *Καστοριά*
- Γραμματείς και Οργάνωση Σύγχρονου Γραφείου, *Κοζάνη*
- Θερμοϋδραυλικοί, *Κοζάνη*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (2 προγράμματα), *Κοζάνη*
- Προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας ανέργων παλιννοστούντων –μεταναστών προσφύγων στα πιστοποιημένα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης (ΚΕΚ) για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών (3 προγράμματα), *Κοζάνη*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (1 Πρόγραμμα), *Φλώρινα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων πωλήσεων – Εξωτερικοί πωλητές, *Τρίπολη*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (2 προγράμματα), *Τρίπολη*
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων πωλήσεων – Εξωτερικοί πωλητές, *Καλαμάτα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων πωλήσεων - Εξωτερικοί πωλητές, *Πρέβεζα*
- Service Καταστημάτων Μαζικής Εστίασης (Μαγειρική τέχνη – τραπεζοκομία), *Πρέβεζα*
- Νέες μέθοδοι καλλιέργειας ετήσιων φυτών κηποτεχνίας – επεξεργασία – διακίνηση – εμπορία, *Πρέβεζα*
- Προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας ανέργων παλιννοστούντων –μεταναστών προσφύγων στα πιστοποιημένα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης (ΚΕΚ) για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών (2 προγράμματα), *Πρέβεζα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (5 προγράμματα), Πρέβεζα
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων πωλήσεων – εξωτερικοί – πωλητές, *Ιωάννινα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (1 Πρόγραμμα), *Άρτα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (1 Πρόγραμμα), *Λευκάδα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (1 Πρόγραμμα), *Ηγουμενίτσα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

- Service καταστημάτων μαζικής εστίασης, *Τρίκαλα*
- Συστήματα βάσεων δεδομένων σχεδιασμός προβολή στο WEB, *Καρδίτσα*
- Μηχανογραφημένη λογιστική στελέχη λογιστηρίων και φοροτεχνικών γραφείων, *Αλμυρός*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (1 πρόγραμμα), *Λάρισα*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

- Σύγχρονα στελέχη λογιστηρίων και

φοροτεχνικών γραφείων, *Λαμία*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (4 προγράμματα), *Λαμία*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ
- Οργάνωση και λειτουργία τουριστικού πρακτορείου – τεχνικές πωλήσεων και επικοινωνίας με το κοινό, *Πάρος*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (4 προγράμματα), *Σύρος*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (5 προγράμματα), *Ρόδος*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
- Στελέχη υποδοχής και συμβουλευτικής υποστήριξης μεταναστών – προσφύγων – παλιννοστούντων, *Ηράκλειο*
- Επικοινωνιακή Ψυχαγωγία εντός τουριστικών επιχειρήσεων, *Ηράκλειο*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (7 Προγράμματα), *Ηράκλειο*
- Κατάρτιση προσωπικού σε θέματα λειτουργίας των επισιτιστικών τμημάτων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, *Λασίθι*
- Σύγχρονα Στελέχη λογιστηρίων και φοροτεχνικών γραφείων, *Ρέθυμνο*
- Στελέχη εκδηλώσεων τέχνης και πολιτισμού, *Χανιά*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- Εξειδίκευση ανέργων επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας στις παραδοσιακές και εναλλακτικές μορφές ψυχοκοινωνικής φροντίδας ατόμων της τρίτης ηλικίας, *Πάτρα*
- Σύγχρονες μορφές βιολογικής καλλιέργειας και παραγωγής βιολογικών προϊόντων, *Πάτρα*
- Κοινωνία της πληροφορίας - Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες χρήσης Πληροφορικής (4 προγράμματα), *Πάτρα*

Επιπλέον, το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ υλοποίησε στην Αθήνα πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ανέργων με αντικείμενο το **"Management Ολικής Ποιότητας"**. Η διερεύνηση των αναγκών αγοράς εργασίας κατέδειξε ότι η πιστοποίηση ποιότητας παρουσιάζει διαρκώς ανοδική πορεία στην Ελλάδα, καθώς εισχωρεί σε όλο και πιο καίριους τομείς της οικονομικής ζωής, ενώ πολλαπλασιάζονται συνεχώς οι ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν πιστοποιητικό ποιότητας ή που ενδιαφέρονται να αποκτήσουν.

Στο πλαίσιο αυτό, καταρτίστηκαν **18 απόφοιτοι ΑΕΙ** (κυρίως οικονομικών σχολών και σχολών πολυτεχνείου, τμημάτων κοινωνικής πολιτικής και διοίκησης επιχειρήσεων) ως στελέχη ικανά να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του συγκεκριμένου πεδίου απασχόλησης το οποίο αποτελεί οριζόντια ειδικότητα αιχμής σε δυναμική πορεία

Ειδικότερα, οι **εκπαιδευτικοί στόχοι** του προγράμματος ήταν οι εκπαιδευόμενοι, μετά το τέλος της κατάρτισης να είναι ικανοί:
- Να ερμηνεύουν και να αξιολογούν συνθετικά τις πληροφορίες, τα δεδομένα, τη δυναμική και το ιδιαίτερο προφίλ – στρατηγική της επιχείρησης στην παρούσα κατάστασή της ώστε να είναι σε θέση να προτείνουν τις κατάλληλες ενέργειες για την υλοποίηση / ενίσχυση Διοίκησης Ολικής Ποιότητας.
- Να οργανώνουν, εφαρμόζουν ειδικά εργαλεία για την εφαρμογή μοντέλων ολικής ποιότητας τα οποία να ανταποκρίνονται στο ιδιαίτερο προφίλ, αντικείμενο εργασιών, στη λειτουργία της επιχείρησης.
- Να καθοδηγούν και να ελέγχουν την εφαρμογή συγκεκριμένων προτύπων Πιστοποίησης της Ποιότητας / Μοντέ-

λων Διοίκησης Ολικής Ποιότητας έτσι ώστε να βελτιώνεται συστηματικά η λειτουργία, η ποιότητα των προϊόντων/ υπηρεσιών και η ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης.

Εκπαιδευτικό περιεχόμενο

Η εκπαίδευση ολοκληρώθηκε σε 400 ώρες εκ των οποίων οι 246 ήταν θεωρία και οι 154 πρακτική. Οι 34 ώρες αφορούσαν εργαστηριακή πρακτική ενώ οι 120 ώρες αφορούσαν πρακτική σε δυναμικές επιχειρήσεις ποικίλων κλάδων.

Δυνατότητες Απασχόλησης

Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να απασχοληθούν αποτελεσματικά ως:

- Σύμβουλοι για εφαρμογή συστημάτων ποιότητας σε επιχειρήσεις
- Στελέχη σε τμήματα διασφάλισης ποιότητας ή εξυπηρέτησης πελατών
- Εσωτερικοί ελεγκτές ποιότητας μέσα στις επιχειρήσεις
- Επιθεωρητές Ποιότητας, στο βαθμό που θα ασχοληθούν προοπτικά με το συγκεκριμένο πεδίο και θα ακολουθήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες ώστε να πιστοποιηθούν.

Προώθηση Απασχόλησης

Στο πλαίσιο ανάπτυξης του προγράμματος αλλά και μετά το πέρας του, έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται δράσεις υποστήριξης των καταρτιζομένων στην προσπάθεια να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι έχουμε προβεί σε ενέργειες ενημέρωσης – συμβουλευτικής, εξατομικευμένης προσέγγισης και κατάρτισης ατομικού σχεδίου δράσης, δικτύωσης με φορείς / επιχειρήσεις και αποστολής συστατικών επιστολών ειδικά διαμορφωμένων από το ΚΕΚ-ΙΝΕ/ΓΣΕΕ και από τις επιχειρήσεις στις οποίες έγινε η πρακτική άσκηση κ.λπ.

Προς το παρόν, από το σύνολο εκπαιδευομένων, 4 συμμετέχοντες βρήκαν εργασία σε θέση σχετική με το αντικείμενο κατάρτισης, και άλλοι 5 σε θέσεις οι οποίες σχετίζονται με το αντικείμενο των σπουδών τους.

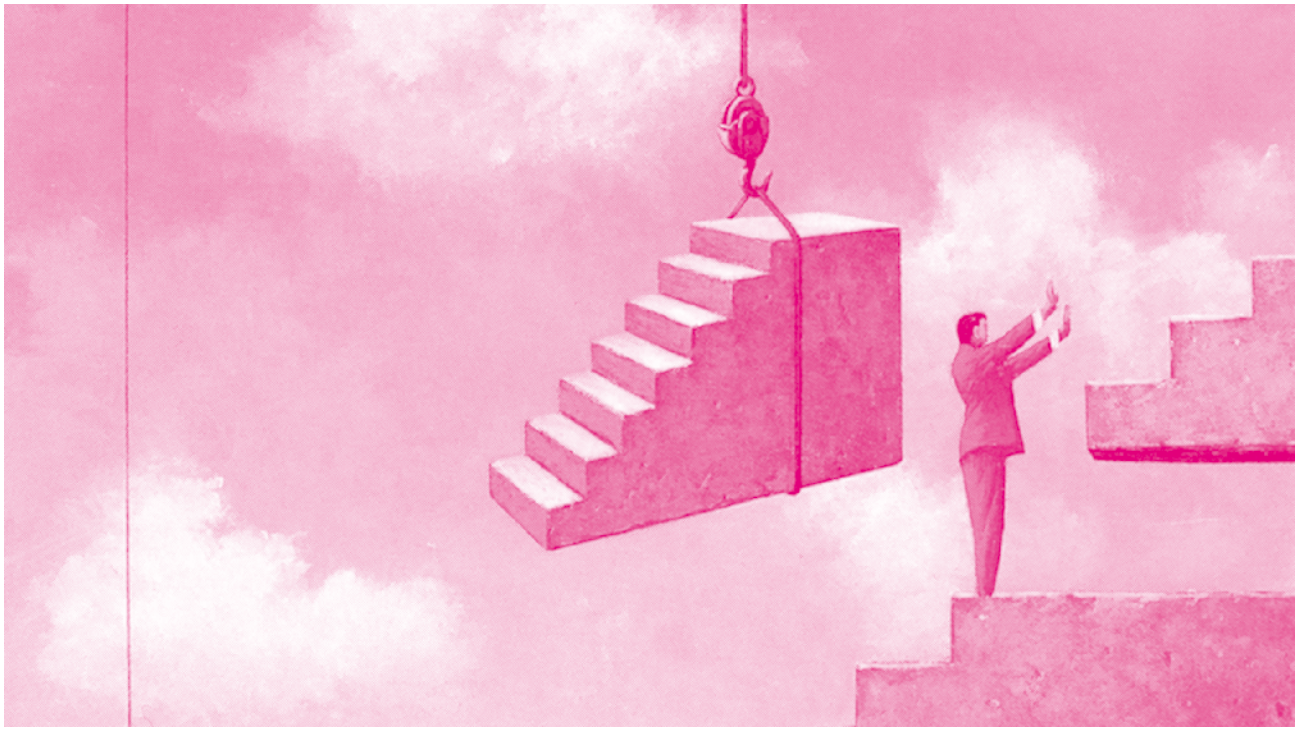

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ **5-12 Ιουλίου 2003**. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε συναντήσεις με τα Ινστιτούτα Εργασίας των συνδικάτων της Ρουμανίας (Βουκουρέστι) και Μολδαβίας (Κισινέου) για την παρακολούθηση της πορείας συγγραφής της Έκθεσης για την Απασχόληση και την Οικονομία στη Ρουμανία καθώς και της Έκθεσης για την Απασχόληση και την Οικονομία στη Μολδαβία.

➤ **21 Ιουλίου 2003.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γ. Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Ε.Κ Ναυπλίου με θέμα: "Οι εξελίξεις στη κοινωνική ασφάλιση σε Ελλάδα και Ευρώπη".

➤ **25-29 Ιουλίου 2003**. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σ. Ρομπόλης, Β. Τακούδης Φ. Φατούρος) σε συνάντηση αντιπροσωπειών της ΓΣΕΕ στη Κρήτη, η οποία αποτελούνταν από τους Χρήστο Πολυζωγόπουλο και Κώστα Πουπάκη με αντίστοιχες αντιπροσωπείες των συνδικάτων Βουλγαρίας και Μολδαβίας για την υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας.

➤ **15-21 Αυγούστου 2003.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) σε συναντήσεις εργασίας με τις αντιπροσωπείες των ρουμάνικων και μολδαβικών συνδικάτων που οργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Καβάλας.

➤ **2 Σεπτεμβρίου 2003.** Η ΓΣΕΕ παρουσίασε σε ημερίδα στην Αθήνα, την ετήσια Έκθεση του ΙΝΕ για την Ελληνική Οικονομία και Απασχόληση.

➤ **5 Σεπτεμβρίου 2003.** Αντιπροσωπεία της ΓΣΕΕ με επικεφαλής το Πρόεδρο Χρήστο Πολυζωγόπουλο συμμετείχε σε ημερίδα με το Ε.Κ Θεσσαλονίκης με θέμα: "Περιφερειακή ανάπτυξη και απασχόληση". Στην ημερίδα συμμετείχαν επίσης αντιπροσωπείες του ΣΕΒ, ΣΒΒΕ, Συνομοσπονδίας Εμπόρων, Επιμελητήρια κλπ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 106 81